

Що таке учнівське самоврядування?

СЦЕНАРІЙ ЗАНЯТТЯ

civis.

Przemiany w regionie

Автор: Piotr Sienkiewicz

Графічний дизайн: Julia Krzywicka

Фотографії: Canva

Фонд Civis Polonus

Варшава, 2025

Сценарій розроблено в рамках проєкту «Залучаємо батьків до співпраці зі школою», що реалізується Фондацією «Civis Polonus» у співпраці з організацією «Унікальна країна».

Проєкт фінансується спільно з Фондацією Освіта для демократії, в рамках програми RITA – Зміни в регіоні, який фінансує Польсько-американська фундація свободи.

ПРАВОВА ІНФОРМАЦІЯ

Сценарій „Що таке учнівське самоврядування?” доступний на основі ліцензії Creative Commons "Атрибуція – некомерційне використання 4.0 міжнародне" (CC BY-NC 4.0), що означає можливість використання цих публікацій на умовах ліцензії, доступної на сайті <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Деякі права належать до Фондації «Civis Polonus». Текст був створений в рамках проєкту «Залучаємо батьків до співпраці зі школою», що реалізується Фондацією «Civis Polonus» з використанням коштів Польсько-американської фундації свободи.

Будь-яке використання вмісту дозволено за умови збереження цієї інформації, включаючи інформацію про використану ліцензію, правовласників та про проєкт «Залучаємо батьків до співпраці зі школою». Зміст ліцензії доступний на веб-сайті <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>.

СЦЕНАРІЙ ЗАНЯТТЯ

Що таке учнівське самоврядування?

Цілі заняття

Після заняття учень/учениця:

- Знає: що таке учнівське самоврядування і які його права.
- Знає: способи залучення учнів до прийняття рішень щодо шкільних справ.
- Вміє: працювати в групі та комунікувати потреби органам школи.
- Може: визначити компетентності, які розвиваються через діяльність в учнівському самоврядуванні.
- Усвідомлює: значення співпраці та взаємоповаги в діяльності учнівського самоврядування.

Методи

- Скерована розмова
- Методи, що активізують
- Аналіз ситуації (кейс-стаді)

Дидактичні засоби

- Символи самоврядування у кількості, що відповідає кількості учнів та учениць (додаток №1).
- Вирізані пазли, складені у конверт, по одному для кожної групи (додаток №2).
- Опис добрих практик, щонайменше один на групу (додаток №3).
- Мультимедійна презентація.

Форми роботи: індивідуальна, групова, командна

Тривалість: 45 хвилин

Вступна фаза (10 хвилин) – всі учні є частиною учнівського самоврядування

1. Виріж і склади символ із додатка №1 у тій кількості, що дорівнює кількості учнів та учениць. Потім кожен з них «тягне» символ (учні не знають, що всі символи однакові). Попередь учнів, щоб вони не відкривали свій символ і не показували його іншим.

2. Коли всі витягнуть символи, попроси, щоб встали ті, хто вважає, що може впливати на шкільні справи та належить до учнівського самоврядування (ймовірно, встане лише кілька учнів). Потім попроси піднятися всіх, хто витягнув символ «Я МАЮ ВПЛИВ» (встати повинні всі).

3. Підкресли, що кожен учень і кожна учениця можуть впливати на справи школи та брати активну участь у житті шкільної спільноти.

Фаза реалізації (25 хвилин) – права самоврядування та можливості їх реалізації

1. Об'єднай учнів у кілька особових групи. Кожній групі видай конверт із вирізаними пазлами (додаток №2).
2. Завдання груп: Скласти пазли. Потім, використовуючи презентацію, співвіднести отримане зображення з одним із прав учнівського самоврядування:
 - подання директору школи пропозицій та ідей щодо шкільних справ,
 - подання педагогічній раді пропозицій та ідей щодо шкільних справ,
 - розробка власного регламенту,
 - ініціювання спортивних заходів,
 - ініціювання культурних і розважальних заходів,
 - випуск шкільної газети.
3. Роздай групам опис добрих практик діяльності органів учнівського самоврядування. Попроси, щоб вони відповіли на питання, зазначені на аркуші.
4. Кожна група презентує обрану добру практику та обговорює відповіді на питання.
5. Підсумок, звертаючи увагу, що діяльність учнівського самоврядування потребує співпраці з директором, педагогічною радою, батьками, тобто з органами школи (до яких також належить самоврядування). Співпраця має будуватися на взаємоповазі, культурному висловленні власних потреб і проблем, аргументуванні, заснованому на фактах (даних). Важливим є щире слухання одне одного. Дорослі (особи, які ухвалюють рішення), якщо відмовляють у реалізації певної ініціативи, повинні обґрунтувати свою відмову.

Підсумкова фаза (10 хвилин) – переваги участі в самоврядуванні

1. Попроси учнів назвати компетентності, які розвиває участь у самоврядуванні (визначення потреб і проблем, уміння говорити про них особам, які ухвалюють рішення, ініціювання власних дій, реалізація власних ініціатив). Зверни увагу, що ці компетентності є корисними як у професійному, так і в особистому житті.

Закон Республіки Польща від 14 грудня 2016 року «Про освіту»

Стаття 85

1. У закладі освіти діє учнівське самоврядування, далі – «самоврядування».
2. Самоврядування складається з усіх учнів закладу освіти.
3. Правила виборів та діяльності органів самоврядування визначаються регламентом, ухваленим усіма учнями шляхом рівного, таємного та загального голосування. Органи самоврядування є єдиними представниками всіх учнів.
4. Регламент самоврядування не може суперечити статуту закладу освіти.
5. Самоврядування може подавати раді закладу освіти, педагогічній раді та директору пропозиції та висловлювати думку щодо всіх питань закладу освіти, зокрема щодо реалізації основних прав учнів, таких як:
 - 1) право знайомитися з програмою навчання, її змістом, метою та вимогами;
 - 2) право на відкриту та обґрунтовану оцінку навчальних досягнень і поведінки;
 - 3) право на організацію шкільного життя, що забезпечує належний баланс між навчальним навантаженням та можливістю розвивати і задовольняти власні інтереси;
 - 4) право редагувати та видавати шкільну газету;
 - 5) право організовувати культурну, освітню, спортивну та розважальну діяльність відповідно до власних потреб і можливостей за погодженням із директором;
 - 6) право обирати вчителя, який виконує роль опікуна учнівського самоврядування.

Що на практиці впливає з цих положень?

Необхідним є загальне голосування щодо регламенту учнівського самоврядування!

Найважливішим завданням учнівського самоврядування є висловлення думок і пропозицій щодо всіх питань школи!

Стаття 28. Учні́вське самоврядування

1. У закладах освіти та їхніх структурних підрозділах може діяти учнівське самоврядування з метою формування та розвитку громадянських, управлінських і соціальних компетентностей учнів, пов'язаних з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту, здорового способу життя тощо.

Учні́вське самоврядування здійснюється учнями безпосередньо і через органи учнівського самоврядування.

Учні мають рівні права на участь в учнівському самоврядуванні, зокрема на участь у роботі дорадчих (консультативних із певних питань), робочих (робочих групах тощо) та інших органів учнівського самоврядування, а також вільно обирати та бути обраними до виборних органів учнівського самоврядування.

2. Учні́вське самоврядування може діяти на рівні класу, пансіону (за наявності) та іншого структурного підрозділу закладу освіти.

Органи учнівського самоврядування утворюються за ініціативою учнів та можуть бути одноособовими, колегіальними, а також можуть мати різноманітні форми і назви.

3. Керівник закладу освіти сприяє та створює умови для діяльності органів учнівського самоврядування.

4. Інші учасники освітнього процесу не повинні перешкоджати і втручатися в діяльність органів учнівського самоврядування.

5. З питань захисту честі, гідності та/або прав учнів закладу освіти керівник учнівського самоврядування має право на невідкладний прийом керівником закладу освіти. Керівник закладу освіти зобов'язаний розглянути усну чи письмову вимогу керівника учнівського самоврядування про усунення порушень щодо честі, гідності чи прав учня закладу освіти та вжити заходів відповідно до правил внутрішнього розпорядку та/або законодавства.

Органи учнівського самоврядування мають право, але не зобов'язані вести протоколи чи будь-які інші документи щодо своєї діяльності.

6. Органи учнівського самоврядування мають право:

брати участь в обговоренні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;

проводити за погодженням з керівником закладу освіти організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи та/або ініціювати їх проведення перед керівництвом закладу освіти;

брати участь у заходах (процесах) із забезпечення якості освіти відповідно до процедур внутрішньої системи забезпечення якості освіти;

захищати права та інтереси учнів, які здобувають освіту у цьому закладі освіти;

вносити пропозиції та/або брати участь у розробленні та/або обговоренні плану роботи закладу освіти, змісту освітніх і навчальних програм;

через своїх представників брати участь у засіданнях педагогічної ради з усіх питань, що стосуються організації та реалізації освітнього процесу.

7. Діяльність органів учнівського самоврядування не повинна призводити до порушення законодавства, установчих документів закладу освіти, правил внутрішнього розпорядку, прав та законних інтересів інших учасників освітнього процесу.

8. Засади учнівського самоврядування визначаються цим Законом та положенням про учнівське самоврядування закладу освіти (за наявності), що затверджується загальними зборами уповноважених представників класів закладу освіти.

У своїй діяльності органи учнівського самоврядування керуються законодавством, правилами внутрішнього розпорядку та положенням про учнівське самоврядування закладу освіти (за наявності).

9. Рішення органу учнівського самоврядування виконується учнями на добровільних засадах.

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Компетентності, які розвиваються завдяки діяльності в учнівському самоврядуванні

Діяльність в учнівському самоврядуванні дозволяє учням розвивати цінні компетентності, які мають ключове значення для їхнього особистісного та соціального розвитку. До найважливіших належать:

1. Соціальні та громадянські компетентності:

- Уміння працювати в групі.
- Висловлення думки та аргументування власної позиції.
- Ухвалення рішень демократичним шляхом.
- Розвиток почуття відповідальності за ухвалені рішення.

2. Організаційні та лідерські компетентності:

- Планування та організація шкільних заходів.
- Управління проєктами та ресурсами.
- Координація діяльності різних груп і осіб.

3. Комунікативні компетентності:

- Ведення переговорів і діалогів.
- Презентація ідей та ініціатив перед шкільною спільнотою.
- Ефективне передавання інформації та співпраця з медіа (наприклад, шкільними).

4. Розвиток креативності та інноваційності:

- Створення нових рішень і пропозицій, що відповідають на потреби шкільної спільноти.
- Ініціювання заходів, які сприяють розвитку школи.

5. Управління часом і самодисципліна:

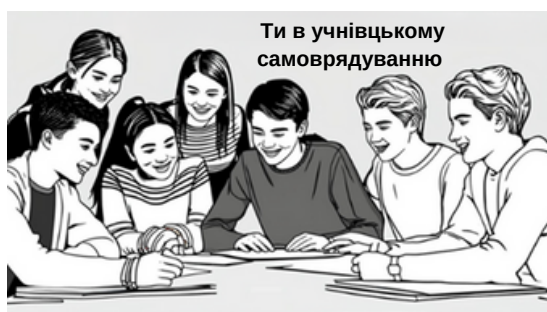
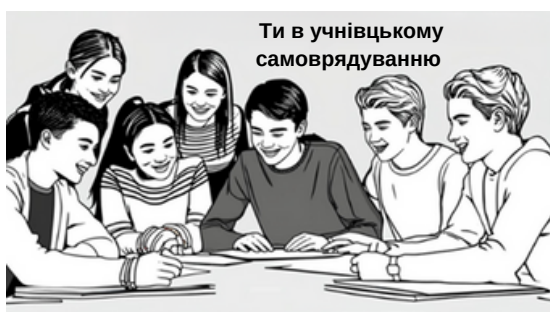
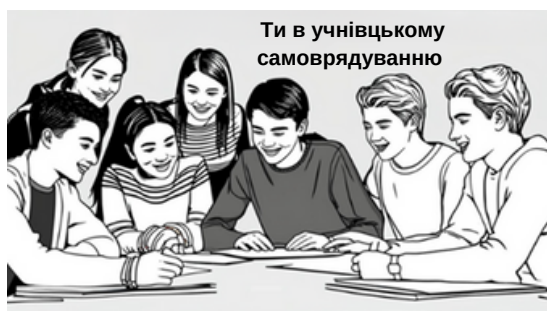
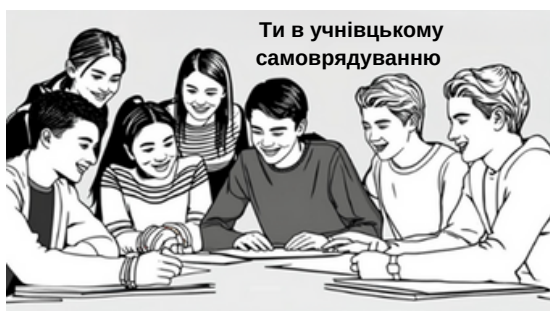
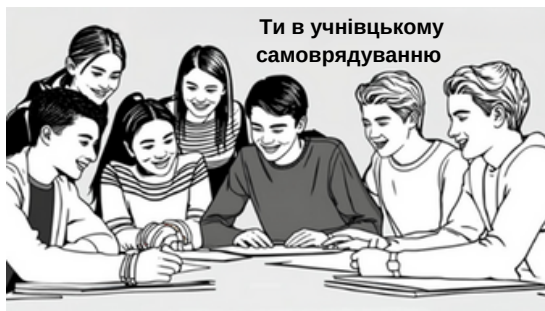
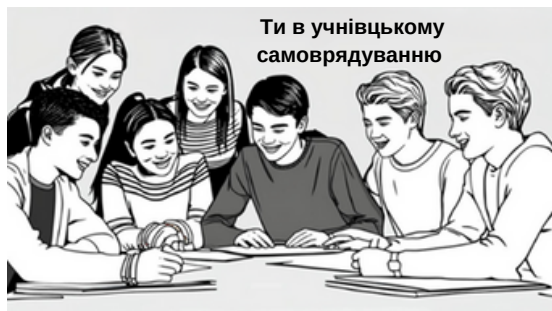
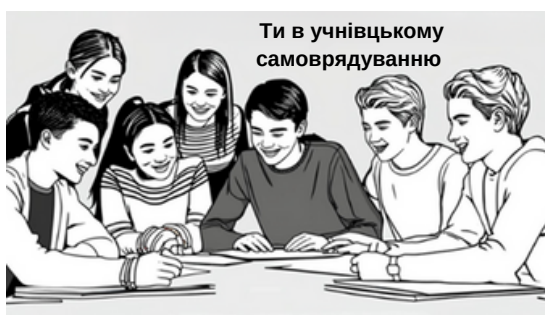
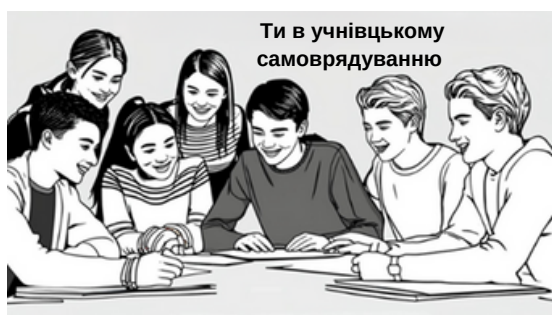
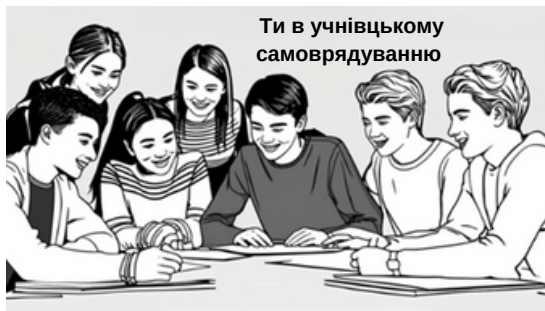
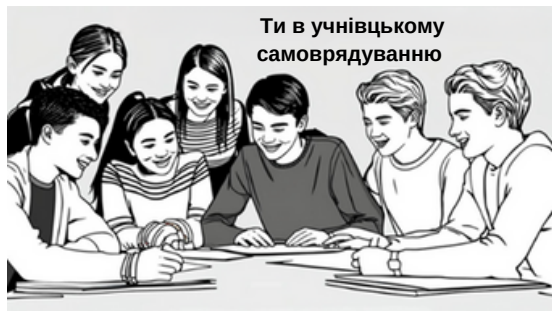
- Виконання завдань у визначені терміни.
- Визначення пріоритетів у своїх обов'язках та відповідальності.

6. Громадянська свідомість:

- Розуміння принципів демократії та значення участі в суспільному житті.
- Формування активної громадянської позиції.

Завдяки участі в самоврядуванні учні не лише впливають на життя школи, але й розвивають компетентності, що є ключовими для їхнього майбутнього навчання та професійної діяльності.

Додаток №1 – Символ «Кожен є частиною учнівського самоврядування»

Подання заяв та пропозицій директору школи

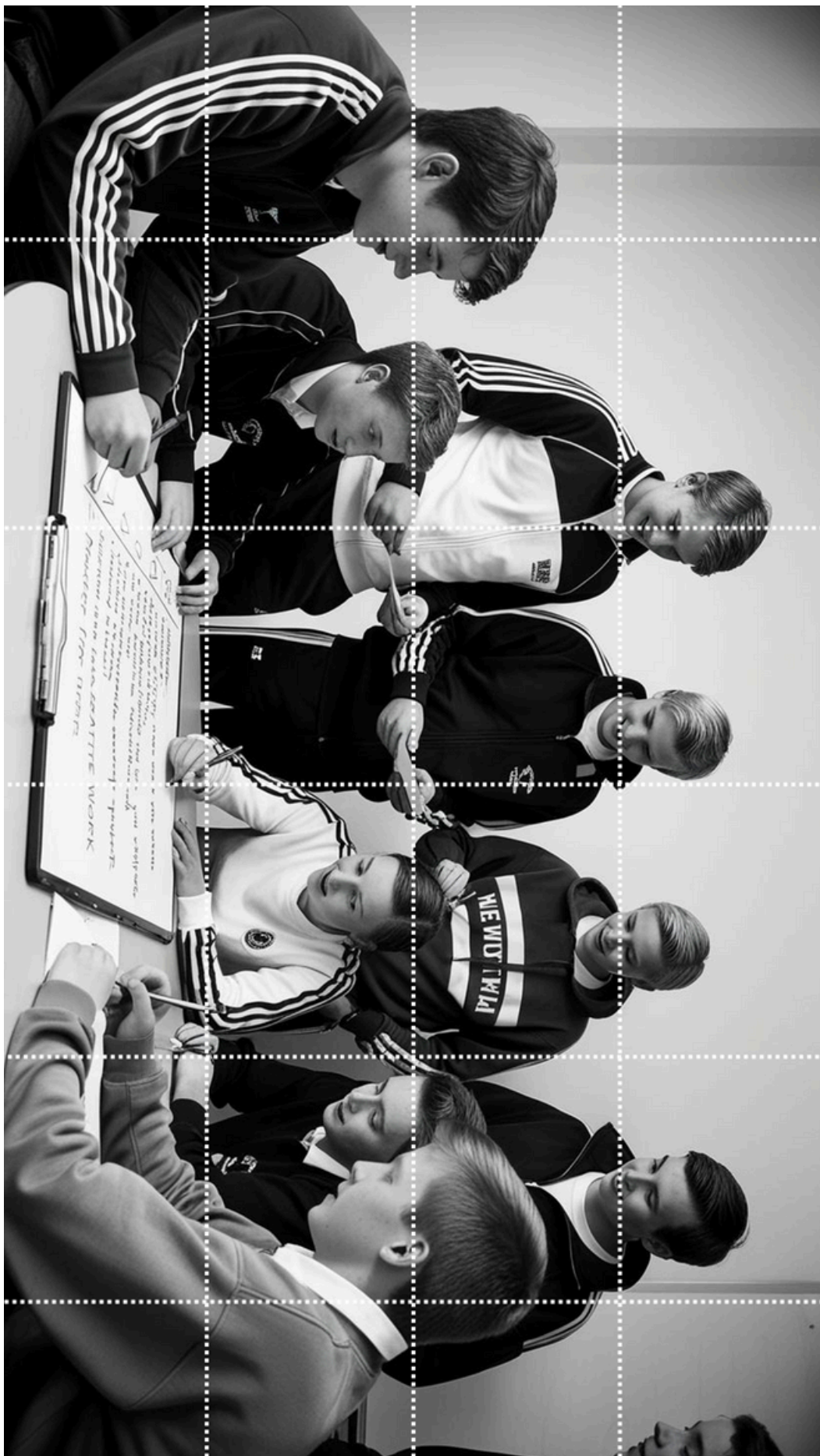
Подання заяв та пропозицій до педагогічної ради

Вибір представників

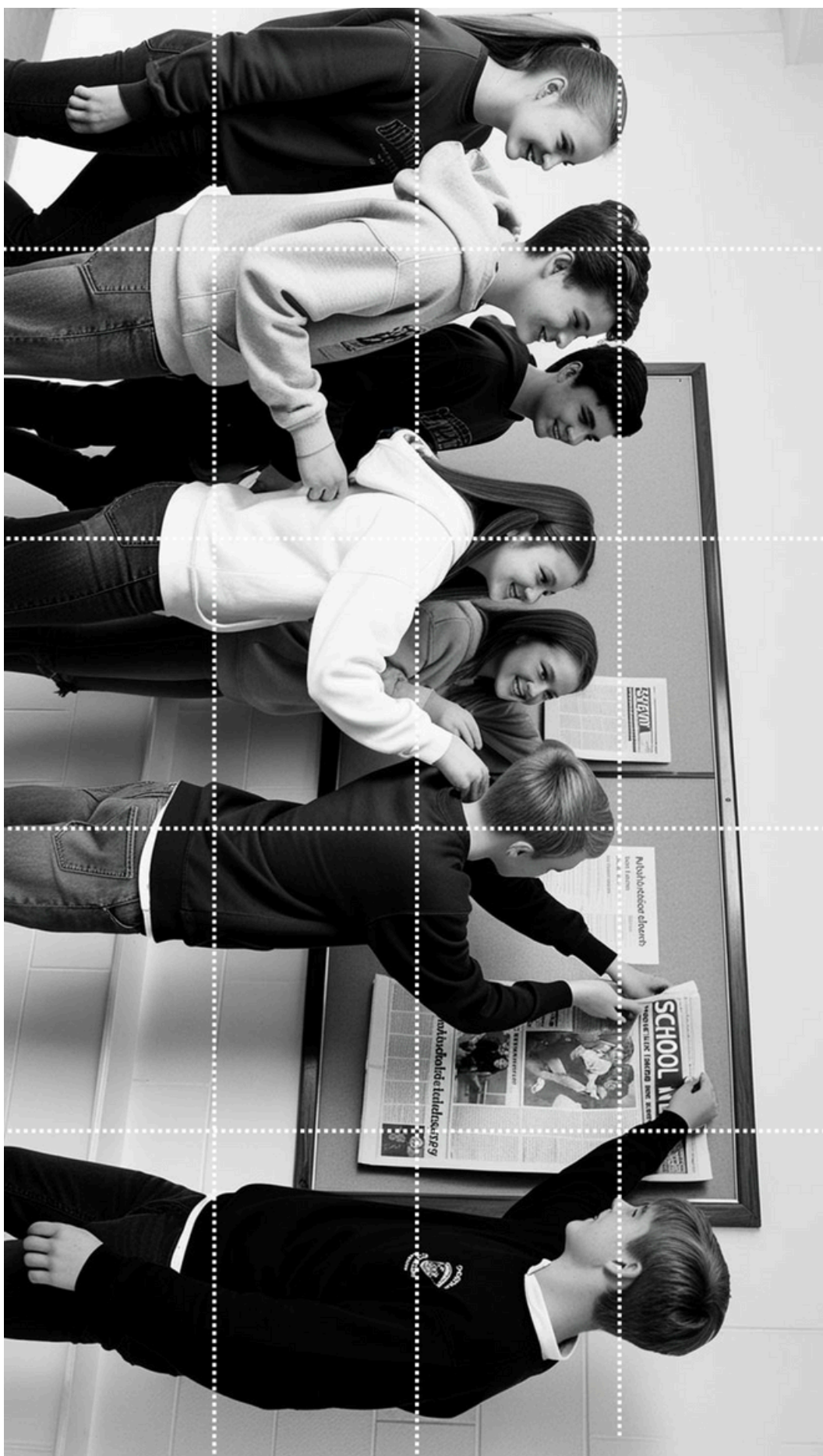
Розроблення регламенту учнівського самоврядування

Організація культурної та розважальної діяльності

Видання шкільної газети

Добра практика: Комплекс професійних шкіл в Кужентнику

Прочитай, що зробили учні, та дай відповіді на запитання:

- 1. Чого стосувалася активність учнівського самоврядування?**
- 2. На що учні мали вплив?**
- 3. Що було зроблено, щоб якомога більше учнів могли висловити свою думку?**

На початку вересня була створена робоча група з восьми осіб – шість із технікуму та двоє з ПТУ. У зустрічі також брали участь дві опікунки учнівського самоврядування. Група переглянула чинний регламент і запропонувала незначні зміни.

На виховних годинах учні обговорювали сутність учнівського самоврядування та знайомилися з регламентом його діяльності, а також із запропонованими змінами. Після цього вони мали час для внесення своїх пропозицій.

Голосування за ухвалення регламенту відбулося через електронний журнал. Повідомлення про голосування було надіслано понад 900 учням.

Добра практика: Комплекс технічно-інформатичних шкіл в Ельблонгу

Прочитай, що зробили учні, та дай відповіді на запитання:

- 1. Чого стосувалася активність учнівського самоврядування?**
- 2. На що учні мали вплив?**
- 3. Що було зроблено, щоб якомога більше учнів могли висловити свою думку?**

Ця практика стосується організації процесу виборів представників учнівського самоврядування.

Учні підготували онлайн-анкету для голосування. Посилання на неї було надіслано кожному учневі через електронний журнал. Завдяки цьому у виборах могли взяти участь навіть ті, хто був на практиці чи був відсутній у школі.

Явка на голосуванні становила понад 90%.

Добра практика: Комплекс шкіл інженерії довілля та послуг імені Миколая Коперника в Ельблонгу

Прочитай, що зробили учні, та дай відповіді на запитання:

- 1. Чого стосувалася активність учнівського самоврядування?**
- 2. На що учні мали вплив?**
- 3. Як ти думаєш, у чому полягала співпраця з учителями?**

Учні не мали окремого приміщення для зустрічей учнівського самоврядування. Вони хотіли створити простір, де могли б проводити наради, запрошувати інших учнів і планувати свою діяльність.

Директор знайшов кімнату, яку можна було облаштувати для учнівського самоврядування. Разом із вчителями учні розробили новий дизайн, самостійно прибрали приміщення та відремонтували його. Як розповідає Олівія: «Ми, дівчата, зібралися та майже два дні присвятили тому, щоб усе розсортувати, спланувати розташування меблів, облаштувати кімнату так, щоб це було зручно для учнів, щоб вони могли зайти та поспілкуватися з нами. Але все почалося з прибирання – там було багато старих речей, яким понад 20 років. Це зайняло трохи часу, але тепер у нас є чиста кімната – база для всього.»

Добра практика: Комплекс професійних шкіл в Кузентнику

Прочитай, що зробили учні, та дай відповіді на запитання:

- 1. Чого стосувалася активність учнівського самоврядування?**
- 2. На що учні мали вплив?**
- 3. Як ти думаєш, у чому полягала співпраця з учителями?**

Cinema Kurzętnik – кіномарафон

Учні організували у класній кімнаті шкільний кінотеатр. Було показано три фільми. Перегляд був платним, а самоврядування також запустило кав'ярню, де можна було придбати напої і закуски. Захід мав великий успіх.

Фільми подивилося понад 100 осіб. Популярність акції привернула увагу адміністрації школи до потреби придбати новий проєктор, щоб проводити покази у спортивній залі, де можна розмістити до 300 осіб.

Добра практика: Комплекс шкіл імені Кшиштофа Целестина Мронговіуша в Ольштині

Прочитай, що зробили учні, та дай відповіді на запитання:

- 1. Чого стосувалася активність учнівського самоврядування?**
- 2. На що учні мали вплив?**
- 3. Як ти думаєш, у чому полягала співпраця з учителями?**

Учні разом із кухарем приготували частування для людей старшого віку – страви без м'яса. Це дало можливість представникам старшого покоління познайомитися з веганськими та вегетаріанськими стравами.

Під час кулінарних майстеркласів учні професійних класів готували для школярів початкової школи корисні безм'ясні закуски, наприклад, «енергетичні кульки».

Зменшення кількості м'ясних продуктів у раціоні та популяризація здорових веганських і вегетаріанських страв – це один зі способів боротьби з негативними змінами клімату.

civ/is.